

Innehåll: N:o 26. Ålands landstings beslut angående lag om expropriation av fast egendom för landskapet Ålands behov.

N:o 26.

Ålands landstings beslut

angående antagande av lag om expropriation av fast egendom för landskapet Ålands behov.

Föredraget för REPUBLIKENS PRESIDENT den 5 september 1924.

Utfärdad i Mariehamn den 29 september 1924.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit nedanstående

Landskapslag

om expropriation av fast egendom för landskapet Ålands behov.

I KAP.

Om rätt till expropriation.

§ 1.

Ägare eller innehavare av fast egendom vare pliktig att, då landskapet Ålands behov det kräver, mot full ersättning avstå egendom eller tåla inskränkning i sin rätt att begagnasamma.

§ 2.

Begagnandet av fast egendom må för landskapet Ålands behov underkastas inskränkning jämväl under viss tid, dock att, emot ägarens eller innehavarens vilja, tiden ej må utsträckas över fyra år eller sådan övergående inskränkning åläggas, ifall

fastighetens beskaffenhet därigenom skulle väsentligen förändras eller dess begagnande för avsett ändamål förhindras.

§ 3.

Huruvida fast egendom bör avstås för landskapet Ålands behov bestämmes av landstinget med i § 4 omförmälda undantag.

Tillstånd till anläggning av järnväg eller kanal innefattar ock rätt till expropriation i avseende å det område, som erfordras för banan eller kanalen samt de för anläggningens utförande och för driften nödiga byggnader, inrättningar och uppläggsplatser, så ock för anläggning av vägar och diken samt erhållande av fyllningsämne, sten och grus.

§ 4.

Å landskapsnämnden ankomme att besluta om expropriation för anläggning av ny allmän väg samt för erhållande av väglagningsämne, såvitt i sistnämnda fall expropriation enligt lag bör äga rum.

Landskapsnämnden äger att besluta om expropriation avseende övergående inskränkning i begagnandet av fast egendom.

§ 5.

Vederbörande jordägare och innehavare skall beredas tillfälle att i ärendet yttra sig, innan beslut om expropriation av fastighet eller del därav fattas.

§ 6.

Skall expropriation ske för anläggande av järnväg för landskapets behov, bör järnvägens sträckning vara av landstinget fastställd, innan förordnande meddelas om expropriationens utfärdande; dock må mindre väsentliga delar av sträckningen kunna överlämnas till bestämmelse vid själva utförandet. Rörande sträckningen bör jordens ägare och innehavare ävensom vederbörande kommuner lämnas tillfälle att yttra sig vid kungjort sammanträde i varje kommun; och skola yttrandena upptagas i protokoll, som bör insändas till landskapsnämnden för att landstinget tillhandahållas.

I fråga om större kanalanläggning eller annat sådant större företag bör enahanda förfarande tillämpas.

II KAP.

Om grunderna för ersättningens bestämmande.

§ 7.

För fast egendom, som för landskapet Ålands behov avstås, skall ägarens ersättning bestämmas efter fastighetens högsta gångbara pris, dock att sådan sänkning i priset förhållande-

na, som uppenbarligen är övergående, icke må å ersättningsbeloppet inverka. Vid uppskattningen skall tagas hänsyn till olägenheterna eller fördelarna av sådana å fastigheten upplåtta rättigheter, som i 10 § nämnas.

Å möjligheten att framdeles fördelaktigare använda fastigheten må fästas avseende endast i den mån sådan möjlighet redan inverkar på gångbara priset och ej beror av det företaget, för vars skull expropriation äger rum.

Finnes med hänsikt till sättet för fastighetens användning eller till beskaffenheten av därå befintliga anläggningar högsta gångbara priset icke motsvara ägarens förlust, skall ersättningen bestämmas efter vad som erfordras för att han må kunna på lika sätt och med enahanda fördel begagna en annan fastighet.

§ 8.

Erfordras för ändamålet, att endast en del av fastigheten eller av flera, samma ägare tillhöriga och i sammanhang med varandra stående fastigheter avstås och förorsakas därigenom men vid begagnandet av återstoden skall jämväl därför full ersättning givas.

Förorsakas synnerligt men vid begagnandet av den återstående egendomen eller av viss del därav, vare landskapet pliktigt att, där ägaren det fordrar, inlösa återstoden eller den särskilda delen.

§ 9.

Skall begagnandet av fast egendom underkastas inskränkning, tillkomme ägaren ersättning enligt de i 7 § stadgade grunder för därigenom förorsakad minskning i fastighetens värde;

och må ersättning, där avträdaren det önskar, fastställas att utgå såsom årlig avgift. Rättigheten till sådan avgift skall följa fastigheten åt.

Varder i följd av inskränkningen begagnandet av egendomen eller viss del därav i synnerlig mån försvårat, skall, där ägaren det yrkar, själva egendomen eller den särskilda delen inlösas.

§ 10.

Innehar någon nyttjanderätt, ständigt besittningsrätt, servitutsrätt eller annan dylik rättighet till fast egendom, som underkastas expropriation, varde ock han av landskapet ersatt för rättighetens förlust eller för minskning av dess värde; och skola i avseende å ersättningens bestämmande de i 7, 8 och 9 §§ föreskrivna grunder tillämpas.

Härunder inbegripes icke rättighet att uppbära bestämd avkomst i penningar eller varor. Om sådan rättighet, så ock om panträtt stadgas i 46 §.

§ 11.

Är å fastighet nyttjanderätt upplåten under villkor, som vid uppskattandet enligt 7 § av fastighetens värde verkar minskning av detsamma, och tillkommer någon på grund av in-teckning eller stadgandena om ogulden köpeskillings rätt, för fordran eller för rätt till viss avkomst i penningar eller varor förmånsrätt i fastigheten framför innehavaren av nyttjanderätten, då varde fastigheten åsatt jämväl det värde den skulle ägt utan nyttjanderätten; och skall den, som äger bättre rätt, där det honom tillkommande beloppet eljest ej skulle utgå till fullo, njuta sin rätt tillgodo enligt sistnämnda högre värde, samt

ersättningen för nyttjanderätten undergå motsvarande minskning.

Vad nu är sagt angående nyttjanderätt gälle ock annan i § 10 därmed likställd rättighet.

§ 12.

Lider ägare eller innehavare av fast egendom genom expropriation annan skada eller olägenhet än ovan i detta kapitel avses, såsom i följd av flyttning från fastigheten, avbrott i rörelse med mera, skall ock därför full ersättning av landskapet givas.

§ 13.

Kan det företag, för vars skull expropriation sker, för den till ersättning berättigade medföra nytta, får dock ej därför något avdrag från ersättningen äga rum.

§ 14.

Har ägare eller innehavare av fast egendom, sedan frågan om expropriation väckts, å fastigheten nedlagt kostnad i uppenbar avsikt att vinna högre ersättning, må sådan kostnad ej utan landskapets bifall i ersättningen inberäknas.

§ 15.

Avträdare, som vid fastighetens värdering därom förbehåll gjort, vare berättigad att borttaga växande gröda, innan han fastigheten avträtt, samt därå befintliga byggnader inom tre månader efter avträdandet.

§ 16.

Gör det företag, för vilket expropriation äger rum, hinder i begagnandet av förut tillkommen allmän väg, gata eller farled, eller enskild väg, som ej med rättsägarens begi-

vande blivit inlöst, vare landskapet skyldigt att inrätta och underhålla sådan vägövergång, ny väg eller annan anstalt, att samfärdseln obehindrat kan fortgå.

Skall järnväg eller annan anläggning, för vilken expropriation sker, ledas genom någons lägenhet, vare landskapet pliktigt att över det inlösta området inrätta och underhålla lämplig vägövergång eller där det prövas nödigt flere sådana. Undergå de vid anläggningstiden bestående förhållandena sedermera sådan förändring, att behov av ny vägövergång för jordägare eller innehavare uppstår, skall landskapet, där anläggningens beskaffenhet det medger, sådan övergång inrätta och underhålla.

Landskapet vare även pliktigt att anlägga och öppenhålla avloppsdiken under banan på sådana ställen samt till sådan bredd och djuplek, att hinder för överbyggare icke möter att avleda vattnet från sina ägor så ock att, där ej annorlunda överenskommes, inrätta och underhålla stängsel i den mån och på de ställen, sådant kan erfordras för avhållande av andras kreatur från järnvägens område. Slik hägnadsskyldighet varde likväl, där landskapet det fordrar, mot full ersättning överflyttad på jordägaren och må ersättningen, enligt vad i § 9 säges, kunna fastställas att utgå såsom årlig avgift.

§ 17.

Det åligger landskapsagronomen att på sätt och i den ordning nedan stadgas i fråga om av landstinget eller landskapsnämnden besluten expropriation företräda landskapet och vidtaga alla därav påkallade åtgärder.

III KAP.

Om expropriationsförfarandet.

§ 18.

När landstinget eller landskapsnämnden fattat beslut om expropriation skall av landskapsagronomen införskaffas 1) tjänlig utredning om läget och gränserna av det område, som tages i anspråk, för såvitt bestämning därom skett; 2) skriftlig uppgift av länsmanen i orten eller, i fråga om stadsfastighet, av ordningsrätten eller magistraten över de personer, vilka veterligen äro ägare av fastigheten eller å densamma innehava nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet, så ock där någon rättsägare veterligen är omyndig, över förmyndarens namn och hemvist; samt 3) av vederbörande myndighet avgiivet bevis om de inteckningar, varmed fastigheten är besvärad.

Har det område, varpå anspråk gjorts, ännu icke blivit slutligen bestämt, må den i 2 och 3 punkterna nämnda utredning företes, sedan gränserna på sätt nedan i detta kapitel stadgas, blivit utstakade.

§ 19.

Landskapsnämnden äger hos landshövdingen anhålla om, att det område, vars avträddande beslutits, av lantmätare utstakas, samt karta och beskrivning däröver upprättas.

Lantmätare underrätte landskapsagronomen om tid och ställe för förrättingens början; låte ock därom kungöra två gånger i sådan i landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna kungörelser angående landskapet böra införas, med uppmaning till vederbörande jordägare och

innehavare av nyttjanderätt eller därmed likställd rättighet att vid förrättningen närvara. Utstakning, som skall omfatta flera fastigheter inom samma kommun, må anses såsom en förrättning.

Utstakningen verkställes i enlighet med vad om området blivit bestämt, eller, såvitt bestämning saknas, enligt landskapsagronomens anvisning. Området vare ock tillika rörlagt, dock, där gränserna icke förut blivit bestämda, endast i fall landskapsagronomen sådant önskar. Kan utstakning ej ske, såsom då vattenområde är i fråga, skall avträdare meddelas tjänlig plan-teckning över områdets gränser.

§ 20.

Inom 30 dagar efter det den i § 19 nämnda förrättning avslutats, står det envar, vars rätt kan sådant fordra, öppet att hos landskapsnämnden skriftligen framställa anmärkning mot det utstakade områdets storlek och gränser, såvitt om dem icke förut bestämts; och äga sakägare även rätt att inom nämnda tid inlämna anmärkningskriften till ortens länsman, ordningsrätt eller magistrat. Om vad sakägarene sålunda hava att iakttaga, skall lantmätaren underrätta dem, då förrättningen avslutas, samt avlämna skriftlig undervisning hos länsman, ordningsrätten eller magistraten.

Det åligger sistnämnda myndigheter att skyndsamt insända emottagen anmärkningsskrift eller, ifall sådan ej inom utsatt tid ingivits, därom anmäla hos landskapsnämnden.

§ 21.

Vad i 19 och 20 §§ är stadgat, skall ock tillämpas i fråga om inskränkning i begagnandet av fast egendom,

dock att, där sakens beskaffenhet det påkallar, annan lämplig sakkunnig än lantmätare må förordnas att verkställa utstakningen; och böra sakägarene underrättas om inskränkningens beskaffenhet samt att de däröver äga samma rätt till anmärkning som be-
träffande området.

§ 22.

Äro områdets gränser med hänsikt till stadgandena i 20 och 21 §§ ostri-diga, bör landskapsnämnden med vederbörande rättsägare överenskomma om beloppet av dem envar tillkommande ersättning; och skall överenskommelsen skriftligen avfattas och innehålla avträdande jordägares försäkran, att andra än redan uppgivna innehavare av nyttjanderätt eller därmed likställd rättighet icke finnas, samt bifogas bevis av dem, till vilka fastigheten på grund av in-teckning eller stadgandena om ogulden köpe-skillingsrätt för fordran eller för rätt att uppbära bestämd avkomst i penningar eller varor häftar, att de emot överenskommelsen icke hava något att anmärka.

Landskapsnämnden uppmaner genom kungörelse, som bör införas tre gånger i sådan i landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna kungörelser angående landskapet böra införas samt anslås i rådhus eller kommunalstämmas samlingsrum, okände rättsägare, som vilja göra jäv emot överenskommelsen eller framställa ersättningsanspråk, att hos landskapsnämnden sig anmäla inom trettio dagar efter det kungörandet i tidningen försiggått.

Såvida överenskommelsen icke mot-säges av behörig rättsägare, stad-fäste landskapsnämnden densamma

genom utslag, vari jämväl områdets gränser böra på lämpligt sätt angivas.

§ 23.

Har överenskommelse om ersättningen icke skett, eller kan den icke stadfästas, skall en nämnd tillsättas för att efter syn å fastigheten avgiva yttrande såväl med anledning av vad emot det utstakade området kan hava anmärkts som ock beträffande ersättningen och övriga därmed sammanhängande frågor.

§ 24.

Nämnden består av en utav landskapsnämnden tillförordnad ordförande samt av två ledamöter, av vilka domhavanden i den domsaga eller rådstuvurätt i den stad, inom vilken fastigheten är belägen, utser den ena och avträdande jordägare och innehavare av nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet gemensamt den andra att deltaga i prövningen av ersättningen och övriga därmed sammanhängande frågor.

Är anmärkning gjord mot det utstakade området, förordne landskapsnämnden ock, om sådant prövas nödigt, en eller flere sakkunnige att såsom ledamöter i nämnden deltaga i skärskådande av dylik anmärkning.

Landskapsnämnden låte i sådan tidning, uti vilken landskapet rörande förfoganden författningsenligt skola införas, kungöra, vem som utsetts till nämndens ordförande.

§ 25.

Nämndens ordförande uppmane vederbörande domare eller rådstuvurätt samt sakägare att utse ledamöter i nämnden och om valet honom underätta. För sakägare bör i sådant av-

seende viss tid, ej kortare än tre veckor efter uppmaningen, föreläggas.

Avträdande jordägare bör tillika, där ej sådan försäkran, som i 22 § sägs, redan avgivits, erinras, att vid äventyr, som i § 43 stadgas, inom samma tid meddela ordföranden, huruvida och vilka andra personer ände av länsmannen uppgivna äga nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet å fastigheten.

I avseende å delgivning eller kallelse, som enligt denna lag åligger ordförande, må denne anlita vederbörande myndigheter.

§ 26.

Underlåter sakägare att välja ledamot i nämnden eller att om valet lämna föreskriven underrättelse, eller har ingen av dem kunnat med den i § 25 nämnda uppmaning anträffas, utses ledamoten av ordföranden.

§ 27.

Uppdrag att vara ordförande eller av domaren utsedd ledamot i nämnden må ej någon undandraga sig, där han ej fyllt 60 år eller har laga förfall eller annat hinder, som kan prövas giltigt.

Till ordförande eller ledamot i nämnden må ej utses ordförande eller ledamot av ortens underrätt, ej heller den, som icke fyllt 25 år.

Ordförande och ledamot i nämnden skola för uppdragets fullgörande njuta tillräcklig gottgörelse.

§ 28.

Ordföranden utsatte tid och ställe för nämndens sammanträden samt låte därtill i god tid kalla ledamöterna och sakägarene; besörje ock ej allenast att underrättelse om samman-

trädet meddelas dem, till vilka fastigheten häftar för fordran eller för rätt till bestämd avkomst i penningar eller varor, utan ock att okände rättsägare genom kungörelse, som bör vara på det i 22 § nämnda sätt offentliggjord minst fjorton dagar före sammanträdet, kallas att vid detsamma göra sin rätt gällande.

§ 29.

Utebliver ordförande eller ledamot i nämnden utan tillkännagivet förfall, vare det anmält hos landskapsnämnden, som äger förelägga den försumlige vite, såframt han ej är vald av sakägare, och denne hellre vill utse annan i stället. Åsidosätter ordförande eljest vad honom åligger vare lag samma. Ordförande eller ledamot, som uteblivit, ersätte ock kostnaden för sammanträdet på sätt i § 42 stadgas.

Vitesbeslut gånge i verkställighet såsom i 3 kap. 18 § Utsökningslagen föreskrives.

Sakägares utevaro utgöre ej hinder för förrätningens slutförande.

§ 30.

I fråga om jäv emot den, som utses till ordförande eller ledamot i nämnden, gälle vad allmän lag om vittnesjäv stadgar. Den, som själv skall för samma företag avträda område eller rättighet, vare ock jävig.

Vill sakägare jäva ordföranden eller ledamot, pröve nämnden det jäv. Ogillas anmärkningen därom, fortfarande med ärendets handläggning, och pröve landskapsnämnden anmärkningen i sammanhang med huvudsaken. Anser nämnden anmärkningen befogad, vidtage ordföranden oförtövat åtgärd om utseende av annan person i den jäviges ställe.

§ 31.

Vid uppskattandet av ersättning skall iakttagas, att varje slag av skada och olägenhet särskilt för sig beskrives och värderas.

Göres angående området gränser yrkande, som nämnden ej biträder, bör uppskattning även enligt det yrkande förrättas, där nämnden anser detsamma kunna komma under övervägande, och landskapsagronomen sådan uppskattning fordrar.

Anser nämnden uppskattning av ersättningen icke lämpligen kunna ske, innan området blivit slutligen fastställt, anmäle därom hos landskapsnämnden samt insände sitt yttrande angående området; och skall i övrigt tillämpas vad i 36 § 2 mom. stadgas.

§ 32.

Vill jordägare eller innehavare av nyttjanderätt yrka, att fast egendom eller rättighet, som till en del bör för landskapets behov avstås, skall på grund av 8, 9 och 10 §§ till större del eller helt och hållet lösas, göre det vid nämndens sammanträde, vid äventyr att avseende å sådant yrkande sedermera icke fästes; dock bör, där han det fordrar, ersättningen ej blott för den del fastigheten eller rättigheten, som för allmänt behov erfordras, utan ock för olägenheterna vid begagnandet av återstoden först uppskattas och beloppet honom tillkännagivas.

§ 33.

Har yrkande, som i 32 § omförmäles, blivit kungjort och kan uppskattning av den återstående fastigheten eller rättigheten icke genast äga rum, utgöre det ej hinder för expropriationens fullföljande i övrigt.

Nämnden utsatte tid för värdering av det som återstår, utlåte sig ock vid ärendets slutliga handläggning om den ersättning, som kan vara påkallad för olägenheterna vid återstodens begagnande under tiden.

§ 34.

Kan särskild skada eller olägenhet, som förutses uppstå därigenom, att begagnandet av fastigheten underkastas inskränkning eller att del av fastigheten avträdes, icke på förhand till sin vidd beräknas, må, där avträdaren sådant vid värderingen yrkar, ersättningen tillsviðare bestämmas till det belopp, vartill den anses under alla förhållanden uppgå.

Avträdaren äge rätt att vid domstol föra talan om vidare ersättning inom tre år, räknade, vid övergående inskränkning i fastighetens begagnande, från det tiden för inskränkningen tilländalupit, och vid annan expropriation från företagens fullbordande.

§ 35.

Nämndens protokoll, vari i korthet upptages sakägarenes anföranden, nämndens yttranden med dess huvudsakliga skäl samt skiljaktig mening, där sådan förekommit, bör jämte samtliga delgivningsbevis och övriga handlingar insändas till landskapsnämnden inom sextio dagar efter sammanträdet. I vidlyftigare ärenden äge dock landskapsnämnden rätt att förlänga tiden.

Nämndens yttrande skall för sakägarene avkunnas eller på annat lämpligt och förut tillkännagivet sätt hållas dem tillhanda senast fjorton dagar före dess insändande; och är det sakägare obetaget att med påminnelser i ärendet inkomna till landskapsnämnden, innan saken företages till avgörande.

§ 36.

Sedan nämndens protokoll inkommit, skall landskapsnämnden, efter granskning av förrätningens laglighet, genom utslag fastställa det område, som bör avträdas, såvitt frågan därom är oavgjord, så ock bestämma den envar rättsägare tillkommande ersättning, särskilt för varje slag av skada eller olägenhet, samt utlåta sig om övriga därmed sammanhängande frågor. Dock äge landskapsnämnden icke, utom beträffande området, avvika från den mening, nämndens flertal omfattat, såframt ej synnerliga skäl därtill föranleda.

Har anmärkning gjorts mot det utstakade området, skall, om sådan anmälan, som i § 31 mom. 3 nämnes, skett eller icke, utslaget angående området först utgivas och med avgörandet av övriga frågor bero till dess detta utslag vunnit laga kraft.

§ 37.

Utslag, som nämnes i § 36, skall utgivas efter anslag samt underrättelse om utgivandet genast ske uti sådan inom landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna kungörelser rörande landskapet skola införas. Genom landskapsnämndens försorg bör ock avskrift av utslaget hållas avträdande rättsägare till kännedom tillgängligt hos ordningsrätten, magistraten eller länsmanen i orten.

§ 38.

Den, som är missnöjd med landskapsnämndens i § 36 mom. 2 omförmälda utslag, söke ändring däri i Högsta förvaltningsdomstolen inom fyratiofem dagar efter det utslaget gavs.

§ 39.

Nöjes ej rättsägare åt landskaps-

nämndens utslag rörande ersättningen och övriga därmed sammanhängande frågor, utföre sin talan vid domstol på stämning, som bör meddelas vederparten, i stad inom sex månader efter det utslaget gavs, på landet sist till det lagtima ting, som efter sagda tids förlopp först infaller.

Gör innehavare av nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet genom dylik talan vidsträcktare ersättningsanspråk gällande, vare landskapsnämnden berättigad att i sammanhang med den talan påyrka därav tilläventyrs betingad jämkning i den jordägaren tillagda ersättning, ändå att sådant yrkande icke väckts inom den i 1 mom. föreskrivna tiden.

§ 40.

Uppstår av anläggning, i avseende varå begagnandet av fastigheten underkastas inskränkning eller del av fastighet avträtts, skada eller olägenhet, som ej vid expropriationen kunnat förutses, vare ägare eller innehavare av fastigheten berättigad att därför vid domstol inom tio år efter anläggningens fullbordande av landskapet söka ersättning.

§ 41.

Behörig domstol i de uti § 34 mom. 2 samt i 39 och 40 §§ nämnda fall vare underrätten i den ort, där fastigheten är belägen.

Där rätten för sakens bedömande finner sådant nödigt, bör syn på stället hållas och sakkunnige jämväl tillkallas.

Rätten äge avgöra saken efter fri prövning av allt vad däri förekommit. Är någondera parten med rätts utslag missnöjd, söke ändring däri såsom lag om tvistemål stadgar.

§ 42.

All undersöknings-, värderings och

annan kostnad, som förorsakas genom de för expropriationsärendes avgörande hos landskapsnämnden erforderliga åtgärder, vare landskapet pliktigt att ersätta. Kostnaden för nämndens sammanträde, som inställts i följd av ordförandens eller ledamots utevaro, vare dock landskapet gottgjord av den försumlige.

Om kostnaden utlåte sig landskapsnämnden i sammanhang med huvudsaken. Är någon missnöjd med det utlåtande, gälle vad i 39 § 1 mom. sägs.

Avträdare, som på grund av stadgandet i § 34 mom. 2 vid domstol för talan om vidare ersättning, må, ändå att sådan icke tilldömes honom, efter prövning kunna tilläggas gottgörelse för kostnaden vid underrätten.

§ 43.

Innehavare av nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet, vilken icke vid nämndens sammanträde bevakat sin rätt och icke heller blivit av ortsmyndigheterna eller jordägare uppgiven såsom rättsägare, have sedermera icke någon talan emot landskapet, men vare berättigad att för skada, som innehavaren genom rättighetens frångående lider, söka ersättning av jordägaren, dock, där denne varit i god tro, endast såvitt han erhållit vinst genom att rättigheten ej bevakats.

IV KAP.

Om ersättningens gäldande och fastighetens tillträdande.

§ 44.

Inom tre månader efter det landskapsnämndens utslag om ersättningen givits, skall det envar rättsägare tillagda beloppet erläggas, där det ej

bestämts att utgå såsom årlig avgift eller fördelning av beloppet, på sätt i 46 och 47 §§ föreskrives, bör verkställas.

§ 45.

Varder den av landskapsnämnden bestämda ersättningen genom laga kraft vunnen dom ökad, skall landskapet erlægga det bristande beloppet jämte ränta efter sex för hundra från den dag, då landskapet enligt § 48 blivit ägare av fastigheten.

§ 46.

Häftar fastigheten på grund av in-teckning eller stadgandena om ogulden köpeskillings rätt för fordran eller för rätt att uppbära viss avkomst i penningar eller varor, åtnjute borgenär samma rätt i fastighetsägaren tillerkänd ersättning, som honom tillkommit i fastigheten.

Kan avträdare ej visa samtliga för-månsrättsägande borgenärers tillstånd för honom att lyfta honom tilldömd ersättning, verkställe landshövdingen fördelning av medlen med tillämpning av stadgandena om utmätt fast egendoms försäljning; och skall förty borgenärsförteckning enligt 5 kap. Utsökningslagen upprättas och föreläggas borgenärerna vid sammanträde, som hålles å länsstyrelsen och vilket bör vara kungjort genom sådan i landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna kungörelser rörande landskapet böra införas samt genom kallelsebrev delgivas borgenärerna på sätt i nämnda kapitel föreskrives, varefter förteckningen bör läggas till grund för fördelningslängden.

Har expropriation omfattat hela fastigheten, skall fördelning av medlen ske på sätt ovan är sagt.

§ 47.

Har av annan orsak, än i § 46 säges, fråga uppstått om bättre rätt till vad såsom ersättning bestämts att utgå, skall saken av domstol avgöras.

§ 48.

Så snart landskapet fullgjort vad i 44 § föreskrives, är expropriationen fullbordad; och skall förty, där avståendet av fast egendom är i fråga, landskapet därefter anses såsom ägare av fastigheten samt denna vara fri från därå vilande panträtt och andra enskilda rättigheter, utom rätt till väg, som ej med rättsägarens bifall blivit inlöst.

Sedan expropriationen slutförts, bör landshövdingen av landskapsnämnden därom underrättas.

§ 49.

Då del av fastighet exproprierats, skall samma del, såvitt sådant icke redan skett, i den för avsöndring stadgade ordning avrösas och å karta avfattas, varjämte om avskiljandet bör antecknas i jordregistret.

På ansökan av den återstående delens ägare, så ock eljest, där det avträdde är av någon betydighet, låte landshövdingen den avträdde och den återstående delens andelsförhållande till jordebokshemmanet samt den sistnämndes mantal och skatt fastställas, såsom i fråga om styckning av jordlägenhet är föreskrivet.

Kostnaden för nämnda åtgärder skall ersättas av landskapet.

§ 50.

Har del av fastighet exproprierats och varder densamma sedermera för-ytttrad, förty att den ej vidare är för avsett ändamål behöflig, stånde äga-

re av återstoden öppet att inom tre månader efter det han om föryttringen blivit underrättad återlösa delen för det pris, vartill den föryttrats.

V KAP.

Om undersökning och förberedande av företag, som berättigade till expropriation.

§ 51.

Besluter landstinget till förberedande av företag, för vilket expropriation får äga rum, att låta anställa undersökning å fastighet, bör beslutet delgivas innehavaren genom landskapsnämnden; och vare han pliktig att tåla sådan mot full ersättning för skada och olägenhet, som därigenom förorsakas.

Landskapsnämnden anmode i sådant fall vederbörande kommunalnämnd, ordningsrätt eller magistrat att utse godemän till det antal landskapsnämnden bestämmer för att vid undersökningen verkställa uppskattning av därigenom tillskyndad skada och olägenhet.

§ 52.

Ej må undersökning påbörjas, innan fjorton dagar från det den i § 51 nämnda delgivning förflutit och ej heller företagas utan att fastighetsinnehavarene och godemännen om

Mariehamn den 17 december 1923.

På landstingets vägnar:

Julius Sundblom
talman

Johannes Eriksson
vicetalman.

Aug. Karlsson.
vicetalman.

tiden och stället för undersökningen i god tid förut underrättats. Skall undersökningen omfatta ett flertal fastigheter, må underrättelse meddelas sakägarene genom kungörelse, som två gånger införes i sådan i landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna kungörelser rörande landskapet böra införas.

§ 53.

Över skada och olägenhet, som genom undersökningen förorsakas fastighetsinnehavarene, skola godemännen, där ej överenskommelse om dess ersättande genast träffas, upprätta beskrivning och värdering; och skall sålunda bestämd ersättning genast utbetalas; dock äge den, som ej nöjes åt ersättningen, rätt att underställa saken domstols prövning inom den i § 39 nämnda tid, räknat från det uppskattningen skedde.

Godemännens arvode skall av landskapet gäldas.

§ 54.

Innan landskapsagronomtjänst inrättats i landskapet och landskapsagronomen tillträtt sin befattning, äger landskapsnämnden för varje särskilt fall förordna lämplig person att vid expropriationen företräda landskapet; och ställe sig denne till efterrättelse vad i denna lag angående landskapsagronom är stadgat.